

Ο Αριστοτέλης ως δάσκαλος του Μεγ. Αλεξάνδρου **και η εκπαίδευσή του στην Μίεζα**

Με το ακόλουθο τεκτονικό τεμάχιο θα επιχειρηθεί μια παρουσίαση της διδασκαλίας του Αλέξανδρου από τον δάσκαλό του Αριστοτέλη στη Μίεζα.

Ο Αριστοτέλης ήταν ένας από τους κορυφαίους Φιλοσόφους και επιστήμονες της Κλασικής εποχής. Γεννήθηκε στα Στάγिरα της Χαλκιδικής το 384 π.Χ. και πέθανε στην Χαλκίδα το 322 π.Χ. Σε ηλικία 18 ετών ήλθε στην Αθήνα και φοίτησε στη Σχολή του Πλάτωνος, την γνωστή Ακαδημία, όπου μαθήτευσε επί είκοσι ολόκληρα έτη. Σπούδασε την Πλατωνική Φιλοσοφία και έθεσε τα θεμέλια της δικής του Φιλοσοφίας. Ήταν ο ιδρυτής της Περιπατητικής Σχολής, ο συστηματικότερος μεθοδικότερος νους του αρχαίου κόσμου και ένας από τους μεγαλύτερους στοχαστές όλων των εποχών. Τα έργα του αναφέρονται σε πολλές επιστήμες, όπως φυσική, βιολογία, ζωολογία, μεταφυσική, λογική, ηθική, ποίηση, θέατρο, μουσική, ρητορική, πολιτική κ.ά., και συνιστούν το πρώτο ολοκληρωμένο σύστημα στη Δυτική Φιλοσοφία. Η περίοδος της ωριμότητας του Αριστοτέλη αρχίζει με τις βιολογικές έρευνες και τα συμπεράσματά του είναι η πρώτη συστηματοποίηση των εννοιών και των θεωριών της Βιολογικής επιστήμης στην Ευρώπη. Η σκέψη και οι διδασκαλίες του Αριστοτέλη, που συνοπτικά περιγράφονται με τον όρο Αριστοτελισμός, επηρέασαν για αιώνες τη φιλοσοφική, θεολογική και επιστημονική σκέψη έως και τον ύστερο Μεσαίωνα.

Μετά τον θάνατο του Πλάτωνα, ο Αριστοτέλης αναγκάστηκε να εγκαταλείψει την Ακαδημία στην οποία δίδασκε Ρητορική, γιατί οι Αθηναίοι δεν συμπαθούσαν ιδιαίτερα τους Μακεδόνες. Ήταν η εποχή που ο Φίλιππος της Μακεδονίας κατέλαβε και κατέστρεψε την Όλυνθο, Αθηναϊκή αποικία. Η μεγαλοφυΐα του Αριστοτέλη κίνησε το φθόνο των συγχρόνων του Αθηναίων Φιλοσόφων, οι οποίοι ποικιλοτρόπως τον συκοφάντησαν και τον εξύβρισαν. Έτσι εγκατέλειψε την Αθήνα και εγκαταστάθηκε στην Άσσο, η οποία βρισκόταν απέναντι από την Μυτιλήνη στην Μικρά Ασία, καλεσμένος από τον φίλο του Ερμία. Ο Ερμίας, μετέπειτα τύραννος του Αταρνέα, Πλατωνικός Φιλόσοφος επίσης, είχε στενές σχέσεις με τον Ηγεμόνα της Μακεδονίας Φίλιππο και είχε υποστηρίξει πολλές φορές την πολιτική του Μακεδόνα ηγέτη. Με συστάσεις λοιπόν του Ερμία, κάλεσε ο Φίλιππος τον Αριστοτέλη το 343 π.Χ. στην Μακεδονία για να αναλάβει την αγωγή του δεκατριάχρονου Αλέξανδρου. Ο Αριστοτέλης δεν ήταν άγνωστος στον Φίλιππο, γιατί η φήμη του είχε διαδοθεί σε όλο την γνωστό πολιτισμένο κόσμο της εποχής. Επί πλέον ο πατέρας του Αριστοτέλη ήταν γιατρός στην βασιλική αυλή του Αμύντα του Γ', πατέρα του Φιλίππου. Στην κρίση του Φιλίππου για την επιλογή του Αριστοτέλη ως δασκάλου του Αλέξανδρου, συνετέλεσε ο συνδυασμός της Μακεδονικής του καταγωγής και της Αθηναϊκής μόρφωσης και νοοτροπίας που ήδη κατείχε ο Φιλόσοφος.

Ο Αριστοτέλης δεν υπήρξε ο μοναδικός δάσκαλος του Αλέξανδρου. Προϋπήρξαν διάφοροι εκπαιδευτές που δίδαξαν στον Αλέξανδρο την αυτοκυριαρχία και την σκληραγωγία με πιο γνωστό τον Λεωνίδα από την Ήπειρο, προσωπική επιλογή της μητέρας του Αλέξανδρου Ολυμπιάδας που ήταν μια σκληρή και αυταρχική Ηπειρώτισσα πριγκίπισσα.

Ο Φίλιππος όμως, πίστευε ότι ο γιος του, τον οποίο προόριζε για διάδοχό του και έτρεφε μεγάλες προσδοκίες γι' αυτόν, εκτός από την σκληρή αγωγή και την σωματική άσκηση είχε ανάγκη και από άλλα πνευματικά εφόδια που θα έπρεπε να τα αποκτήσει με άλλο είδος διδασκαλίας. Χρειαζόταν τον κατάλληλο Δάσκαλο για να του διευρύνει το πνεύμα. Να τον μυήσει στην επιστήμη της πολιτικής, της ρητορείας, της πειθούς, προσόντα που ο Φίλιππος θεωρούσε απαραίτητα για ένα μελλοντικό επιτυχημένο ηγέτη.

Έτσι το 343 π.Χ. ο Φίλιππος, κάλεσε τον Αριστοτέλη στη Μακεδονία και ο Φιλόσοφος ανέλαβε την εκπαίδευση του Αλέξανδρου, μέχρι την προπαρασκευή του για την κατά των Περσών εκστρατεία. Ο Αριστοτέλης δέχθηκε την πρόσκληση γιατί το γόητρο και η ισχύς του Φιλίππου ήταν σε διαρκή άνοδο, αλλά και διότι επιθυμούσε να επιδράσει στην διαμόρφωση του χαρακτήρα και στην εκπαίδευση ενός μελλοντικού ηγεμόνα, διαδόχου του Φιλίππου. Ανέλαβε τη διδασκαλία όχι μόνο του Αλέξανδρου, αλλά και άλλων παιδιών επώνυμων Μακεδόνων αλλά και ηγετών γειτονικών περιοχών. Τα παιδιά αυτά τελικά έγιναν φίλοι και μεταξύ αυτών ήταν και ο Ηφαιστίωνας με τον οποίο ο Αλέξανδρος συνδέθηκε στενά. Έκαναν κοινά σχέδια και όνειρα για το μέλλον, ο Ηφαιστίωνας ακολούθησε τον Αλέξανδρο στην εκστρατεία κατά των Περσών μέχρι τον χωρισμό τους με τον θάνατο του Ηφαιστίωνα.

Με υπόδειξη του Φιλίππου ο Αριστοτέλης δίδαξε τον Αλέξανδρο μεταξύ 343 π.Χ.- 340 π.Χ. σε ένα εξοχικό παλάτι, στο «Άλσος των Νυμφών», στη Μίεζα, ιερό χώρο της αρχαίας Μακεδονίας. Το «Ιερό των Νυμφών» στη Μίεζα, απείχε δέκα χιλιόμετρα από την Πέλλα, γιατί ο Φίλιππος επιθυμούσε ο γιος του να βρίσκεται μακριά από την επιρροή της αυταρχικής μητέρας του. Γράφει ο Πλούταρχος σχετικά: Σχολήν μὲν οὖν αὐτοῖς καὶ διατριβὴν τὸ περὶ Μιέζαν Νυμφαῖον ἀπέδειξεν (Φίλιππος Β΄ της Μακεδονίας), ὅπου μέχρι νῦν Ἀριστοτέλους ἔδρας τε λιθίνας καὶ ὑποσκίους περιπάτους δεικνύουσιν. ἔοικε δ' Ἀλέξανδρος οὐ μόνον τὸν ἠθικὸν καὶ πολιτικὸν παραλαβεῖν λόγον, ἀλλὰ καὶ τῶν ἀπορρήτων καὶ βαθυτέρων διδασκαλιῶν, ἃς οἱ ἄνδρες ἰδίως ἀκροατικὰς καὶ ἐποπτικὰς προσαγορεύοντες οὐκ ἐξέφερον εἰς πολλοὺς, μετασχεῖν».[1]

Η Μίεζα ήταν ξακουστή για τα νερά, τους κήπους της, την εξαιρετική ομορφιά της καθώς και το ονομαστό Νυμφαίο της. Η τοποθεσία όπου κάποτε βρισκόταν η Μίεζα βρίσκεται κοντά στη σύγχρονη πόλη Νάουσα και έχει αποτελέσει το αντικείμενο αρχαιολογικών ανασκαφών.[2] Τόπος με παγκόσμιο ενδιαφέρον είναι η Σχολή του Αριστοτέλη, δύο χλμ. περίπου από την σημερινή Νάουσα, στη θέση Ισβόρια. Είναι το μέρος με τα τρεχούμενα νερά και τα βαθύσκιωτα σπήλαια που αναφέρουν οι αρχαίοι συγγραφείς, όπου ο μέγιστος Φιλόσοφος της αρχαιότητας Αριστοτέλης δίδαξε το μεγαλείο της κλασικής Ελληνικής σκέψης και τα ιδανικά της Πλατωνικής φιλοσοφίας στον γιο του Βασιλέα της Μακεδονίας Φιλίππου Β', τον Αλέξανδρο και τους άλλους ευπατρίδες της Μακεδονικής Αυλής. Η συνάντηση αυτών των δύο μέγιστων προσωπικοτήτων του αρχαίου κόσμου στο Νυμφαίο της Μιέζας έμελλε να επηρεάσει καθοριστικά το μέλλον της ανθρωπότητας και ολόκληρου του Δυτικού Πολιτισμού.

Το πηγαίο νερό είναι διαυγές και ο τόπος ιδανικός για τη λατρεία των Κρηναίων ή Ναϊάδων Νυμφών. Μέσα στη λιμνούλα της πηγής διαγράφονται τα υπολείμματα του ιερού, ενώ γύρω τα σπήλαια με τους σταλακτίτες και τους σταλαγμίτες διαθέτουν βάθρα αγαλμάτων πιθανότατα του Πάνα. Στον τόπο τελούνταν τελετές λατρείας προς τιμή της μητέρας Γης, της φύσης και των υδάτων. Το νερό, πηγή ζωής, μήτρα των σπόρων και της βλάστησης, έγινε το σύμβολο μιας ατέρμονης δυναμικής από την οποία τα πάντα γεννιούνται και στην οποία τα πάντα επιστρέφουν. Η Γη είναι η Μητέρα Ύλη που κλείνει στους κόλπους της το ύδωρ που έρχεται, από το σκοτάδι της μήτρας, στο φως και ύστερα από μια σύντομη επίσκεψη επιστρέφει πάλι στο σκοτάδι κουβαλώντας τη ζωή και τον θάνατο μαζί. Κομβικά στοιχεία, η μέθεξη, οι εκστατικές και οργιαστικές εκδηλώσεις. Τα

ισβόρια (=πηγές) συμβάλλουν στην ανάπτυξη πλούσιας χλωρίδας. Μέσα από τις φυλλωσιές και τα νερά ξεπροβάλλουν απόκρημνοι βράχοι σχηματίζοντας ένα πέτρινο όγκο με μυστηριώδη σπηλαιώδη ανοίγματα. Εκεί, κατ' επιλογή του μεγάλου Φιλόσοφου Αριστοτέλη, οικοδομήθηκε το οίκημα που στέγαζε τον Φιλόσοφο και τους μαθητές του, δηλαδή τον Αλέξανδρο και τους περί αυτών πρίγκιπες της Μακεδονικής αυλής. Αυτός ο ιδανικός τόπος, με το ήπιο κλίμα, το πανέμορφο φυσικό περιβάλλον, ο περικλειστος ιερός, συμβολικός χώρος, αποτέλεσε τον χώρο ίδρυσης και λειτουργίας της Σχολής του Αριστοτέλη. Η περίφημη Σχολή, ο Περίπατος, χτίστηκε το 350 π.Χ. όπου δίδασκε ο Αριστοτέλης «τον ηθικόν και πολιτικόν λόγον» (Πλούταρχος VII, 668) στους νεαρούς βλαστούς των Μακεδόνων ευγενών. Ήταν ο χώρος εκπαίδευσης για τον Αλέξανδρο που μακριά από την κουστωδιά του παλατιού εντρυφούσε στην ελληνική παιδεία, όντας προνομιούχος δέκτης της κληρονομιάς σπουδαίων φιλοσόφων της εποχής.

Στην Σχολή του Αριστοτέλη στη Μίεζα, παρέμεινε ο Αλέξανδρος για τρία περίπου χρόνια, μεταξύ 343 και 340 π.Χ., ενώ μετά μετακομίζει στην Πέλλα ως αντιβασιλέας μιας και ο πατέρας του Φίλιππος έλειπε στην Πέρση και στο Βυζάντιο. Το κτίριο χρησιμοποιήθηκε για τη λειτουργία της Σχολής για τέσσερα χρόνια. Ο Αριστοτέλης με το μαθητή του Θεόφραστο παρέμεινε για άλλα δύο χρόνια μετά την αποχώρηση του Αλέξανδρου και ασχολήθηκε με το συγγραφικό και ερευνητικό του έργο.

Ο Αριστοτέλης δίδαξε στην Σχολή Όμηρο και τραγικούς συγγραφείς που αποτελούσαν τότε την βάση της ελληνικής παιδείας. Συχνά δίδασκε μέσω της οργάνωσης πολύωρων συζητήσεων με τους μαθητές του, σχετικών με την πολιτική, την πολιτική οικονομία, την ρητορική και γενικά για τα προσόντα και τα καθήκοντα ενός ηγεμόνα. Τις συζητήσεις αυτές τις κατέγραψε σε δύο έργα στο «Περί Βασιλείας» και στο «Υπέρ αποίκων» που περιείχαν θέματα πολύ χρήσιμα και άμεσου ενδιαφέροντος για την αποστολή και τον προορισμό του Αλέξανδρου. Όλο αυτό το υλικό αποτέλεσε αργότερα για τον Αριστοτέλη την βάση για την συγγραφή των «Πολιτικών».

Ο Φιλόσοφος προσπάθησε να δώσει στους μαθητές του μια γενική μόρφωση με έμφαση στην πολιτική και πολύ λιγότερο στη φιλοσοφία. Δεν συμφωνούσε με την άποψη του δασκάλου του Πλάτωνα ο οποίος έλεγε πως: «αν δεν κυβερνήσουν οι φιλόσοφοι, ή αν δεν αποκτήσουν οι κυβερνήτες φιλοσοφική παιδεία δεν θα εξαλειφθεί η δυστυχία στις πόλεις και στον κόσμο γενικότερα». Ο Αριστοτέλης πίστευε πως όχι μόνο δεν είναι απαραίτητο, αλλά πολλές φορές είναι πολυτέλεια για έναν ηγεμόνα, να ασχολείται συστηματικά με την φιλοσοφία. Θα πρέπει ο κυβερνήτης να έχει γύρω του συμβούλους φιλοσόφους των οποίων τη γνώμη πρέπει συχνά να αναζητά και γενικά να λαμβάνει υπόψη του.

Αγαπημένα φιλοσοφικά θέματα του Αριστοτέλη που συζητούσε και δίδασκε στους μαθητές του, ήταν τα σχετικά με την φύση και τον σκοπό των ανθρωπίνων ενεργειών, την αρετή, την πραότητα. Χαρακτηριστικά πίστευε πως: ο σκοπός των ανθρώπινων ενεργειών είναι η ευδαιμονία, την οποία όριζε ως ενέργεια σύμφωνη με την αρετή. Η αρετή όταν κυριαρχεί στα ανθρώπινα πάθη και στις ορμές τα ρυθμίζει παίζοντας τον ρόλο του μέτρου ανάμεσα στις δύο ακρότητες, δηλ. στην υπερβολή και την έλλειψη. Η πραότητα είναι η αρετή ως μέσο ανάμεσα στην οργή και στην αναισθησία, η ανδρεία είναι η αρετή ως μέσο ανάμεσα στην θρασύτητα και στην δειλία. Συμπλήρωμα της αρετής είναι τα αγαθά του σώματος (δύναμη, υγεία, ομορφιά) και τα αγαθά της τύχης (πλούτος, ευγενική καταγωγή κλπ).

Ο Δάσκαλος δίδαξε στους μαθητές του και στον Αλέξανδρο πολύ Όμηρο. Εκείνη την εποχή ο Αριστοτέλης ήταν συνεπαρμένος από τις έρευνες που έκανε σχετικά με τον Όμηρο και είχε γράψει τις μελέτες «Ομηρικά Απορήματα» από τα οποία λίγα μόνο αποσπάσματα έχουν διασωθεί σήμερα. Πίστευε πως η Ιλιάδα και η Οδύσσεια ήταν έργα

αξεπέραστα, αιώνια, που όχι μόνο αντέχουν στον χρόνο, αλλά είναι χρονικά σημεία αναφοράς, αυτά μετρούν τον χρόνο. Ο Αλέξανδρος είχε πάντα μαζί του την Ιλιάδα με τις ιδιόχειρες παρατηρήσεις του Αριστοτέλη κατά την διάρκεια της εκστρατείας. Επίσης μελέτησε με την καθοδήγηση του Δασκάλου του πολύ καλά τα έργα του Θουκυδίδη, του Ηροδότου και του Ξενοφώντα. Μάλιστα, η «Κύρου Ανάβασις» του Ξενοφώντα μπορεί να θεωρηθεί η πρόδρομος ιστορία της εκστρατείας του.

Ο Αριστοτέλης συμβούλευε τον Αλέξανδρο να επιδεικνύει αρετή, φρόνηση και μετριοπάθεια στην καθημερινή του ζωή. Θεωρούσε απαραίτητα τα προσόντα αυτά για έναν ηγέτη. Ο Αριστοτέλης επέμεινε πολύ στην μετριοπάθεια ως αρετή συμπεριφοράς του ηγεμόνα, γιατί η μητέρα του Αλέξανδρου η Ολυμπιάδα είχε εντελώς διαφορετική άποψη και επηρέαζε αρνητικά τον γιο της. Αλλά από την μητέρα του ο Αριστοτέλης πίστευε πως ο Αλέξανδρος κληρονόμησε τον μυστικισμό και την ορμητικότητα του χαρακτήρα του.

Τα μαθήματα αυτά για την διαμόρφωση του χαρακτήρα του Αλέξανδρου, ο Αριστοτέλης συμπεριέλαβε αργότερα στο έργο του «Ηθικά Νικομάχεια» και προσπάθησε να έχουν μεγάλη απήχηση και επίδραση στην διαμόρφωση της προσωπικότητας του εκλεκτού μαθητή του. Ο Αριστοτέλης πίστευε πως τελικά αυτή η διδασκαλία βοήθησε τον Αλέξανδρο και τον ενέπνευσε να δώσει τον εκπολιτιστικό χαρακτήρα στην εκστρατεία του στην Ασία.

Στο «Άλσος των Νυμφών» στην Μίεζα ο Αριστοτέλης δίδαξε και μύησε επίσης τον Αλέξανδρο και στις Φυσικές επιστήμες: φυσική, γεωγραφία, βοτανική, ιατρική.

Η όλη διδασκαλία στη Μίεζα και η επίδραση της στην καλλιέργεια, μόρφωση και στην διαμόρφωση του χαρακτήρα και της προσωπικότητας του Αλέξανδρου, υπήρξε καθοριστική και καταλυτική. Ο Αριστοτέλης επηρέασε την σκέψη του, του έμαθε να μελετάει, του καλλιέργησε την εμπιστοσύνη στην επιστήμη, στην τεχνολογία και στις εφαρμογές τους. Η σχέση Δασκάλου -μαθητή διατηρήθηκε ζωντανή και με συχνή επαφή παρά την απόσταση για ολόκληρη την σύντομη ζωή του Αλέξανδρου. Η διδασκαλία από απόσταση, η άμεση ανταπόκριση του Δασκάλου στις ενημερωτικές-εκπαιδευτικές απαιτήσεις του μαθητή, η ενίσχυση του Δασκάλου από τον Αλέξανδρο με πληροφορίες, υλικό, γνώσεις που ο στρατηλάτης αποκόμιζε κατά τη διάρκεια των εκστρατειών του στην Ελλάδα και στην Ασία, οι ενέργειες του Αλέξανδρου και τα γεγονότα κατά την διάρκεια της εκστρατείας του στην Ασία το αποδεικνύουν.

Ο Αλέξανδρος χαρακτηρίστηκε ως διανοούμενος στρατηλάτης και όχι άδικα. Γεγονότα όπως τα ακόλουθα το αποδεικνύουν. Κατά την ολοσχερή καταστροφή της Θήβας, σεβάστηκε τους ναούς της και την οικία του ποιητή Πινδάρου. Οικοδόμησε εκ νέου την γενέτειρα του δασκάλου του Στάγिरα, την οποία είχε καταστρέψει ο πατέρας του Φίλιππος. Τα μαθήματα του Αριστοτέλη από το έργο του «Περί Βασιλείας» επηρέασαν τον τρόπο σκέψης του μαθητή του στο βαθμό, που όταν περνούσε μια μέρα δίχως να κάνει καλό σε κάποιον, ο Αλέξανδρος χαρακτηριστικά έλεγε πως «σήμερα ουκ εβασίλευσα».

Το αγαπημένο ανάγνωσμα του Αλέξανδρου ήταν η Ιλιάδα του Ομήρου και το υπόδειγμά του ο Αχιλλέας. Ο στίχος που βάζει ο Όμηρος στα χείλη του Αγαμέμνονα: «είναι και τα δύο, και καλοκάγαθος βασιλιάς και δυνατός πολεμιστής» τον επηρέασε έντονα. Κατά τη διάρκεια της εκστρατείας του στην Ασία, ο Αλέξανδρος ζήτησε από τον Δάσκαλο του να του στείλει και είχε πάντα μαζί του και συχνά μελετούσε τις τραγωδίες του Αισχύλου, του Σοφοκλή και του Ευριπίδη.

Η επίδραση της διδασκαλίας του Αριστοτέλη στη Μίεζα, η σχετική με την αξία και τις εφαρμογές των Φυσικών επιστημών, επηρέασε τον Αλέξανδρο έντονα, ώστε είχε μαζί του στην εκστρατεία στην Ασία ολόκληρο επιτελείο Σοφών και Τεχνικών. Μηχανικοί, αρχιτέκτονες, πολεοδόμοι, γεφυροποιοί, επιδιόρθωναν ανακατασκεύαζαν, σχεδίαζαν, επέκτειναν οικοδομούσαν εκ νέου κτίσματα και κατασκευές κατεστραμμένα από τις

μάχες. Από δημόσια κτίσματα και έργα κοινής ωφέλειας, μέχρι δρόμους, υδραγωγεία και ολόκληρες πόλεις έκτισε και ίδρυσε ο Αλέξανδρος. Επί πλέον με την βοήθεια του ναυάρχου του Νέαρχου, έκανε πλήρη χαρτογράφηση των ακτών των χωρών που κατακτούσε, εμπλούτιζε και οργάνωνε την Γεωγραφία των περιοχών και δημιουργούσε λεπτομερείς χάρτες των ακτογραμμών. Πλήθος επώνυμων ιατρών φρόντιζαν για την ιατρική περίθαλψη των στρατιωτών του, ενώ φυσιοδίφες μελετούσαν την χλωρίδα, πανίδα και τα προϊόντα της κάθε χώρας που κατακτούσαν.

Όλο αυτό το υλικό με τις παρατηρήσεις και τα συμπεράσματά τους, με εντολή και επίβλεψη του Αλέξανδρου αποστέλλονταν πίσω στον Αριστοτέλη, ο οποίος στην Αθήνα το 335 π.Χ. με την οικονομική υποστήριξη του Αλέξανδρου ως χορηγού, είχε ιδρύσει την Σχολή του το «Λύκειο» και Δίδασκε τους μαθητές του περπατώντας «Περιπατητική Σχολή». Εκεί με την βοήθεια και την συνδρομή του Αλέξανδρου δημιούργησε μια πολύ αξιόλογη Βιβλιοθήκη με εκατοντάδες χειρόγραφα και χάρτες και ένα μουσείο Φυσικής Ιστορίας, τα σπάνια εκθέματα του οποίου χρησιμοποιούσε ως εποπτικό υλικό για τη διδασκαλία μαθημάτων Φυσικής και Βιολογίας. Εκεί ο Αριστοτέλης συνέγραψε ένα μεγάλο μέρος των έργων του: «Περί ζώων μορίων», «Περί ζώων πορείας», «Περί ζώων κινήσεων» καθώς και ένα μικρότερο μέρος από το έργο: «Μικρά Φυσικά».

Επίσης ο Αλέξανδρος, είχε μαζί του στην εκστρατεία και ένα επιτελείο πνευματικών ανθρώπων. Υπήρχαν ποιητές, καλλιτέχνες, φιλόσοφοι όπως ο Καλλισθένης. Δεν επρόκειτο για μια εκστρατεία ανάκτησης γόητρου ή εκδίκησης, αλλά ο Αλέξανδρος είχε σχεδιασμένη στο μυαλό του μια εκστρατεία-αποστολή με υψηλότερους στόχους. Η στενή επαφή του με τους διάφορους λαούς που γνώριζε και κατακτούσε, έκαναν τον Αλέξανδρο να αμφισβητήσει ορισμένες απόψεις του Πλάτωνα, αλλά και του ίδιου του Αριστοτέλη που του είχε διδάξει στη Μίεζα τις σχετικές με την έντονη διάκριση ανάμεσα στην φυλετική-πνευματική ανωτερότητα Ελλήνων και βαρβάρων. Η άποψη του Αλέξανδρου όπως διαμορφώθηκε κατά την εκστρατεία ήταν πως οι Έλληνες απλά ξεχωρίζουν από τους βαρβάρους από την αρετή που τους διακρίνει, ενώ οι βάρβαροι από την άδικη συμπεριφορά τους, δίχως να τίθεται θέμα της όποιας ανωτερότητας. Η άποψή του αυτή που την επέβαλε στο περιβάλλον του, συνετέλεσε πολύ στο να μετριάσει αρκετά την αυταρέσκεια των Ελλήνων που τον ακολουθούσαν. Η γνωστή ρήση «πας μη Έλλην, βάρβαρος» υποχώρησε και έδωσε θέση στην επικοινωνία, στην αναγνώριση, στην κατανόηση, στην παραδοχή των λαών και των πολιτισμών που συναντούσαν κατά την διάρκεια της εκστρατείας. Με αποτέλεσμα ο Αλέξανδρος τελικά να κατορθώσει να επιτύχει την επιδίωξή του, να εντάξει τους λαούς των χωρών που κατέκτησε σε ένα ενιαίο κοινωνικό, πολιτισμικό και οικονομικό σύστημα. Με την θεσμοθέτηση και την προώθηση μεικτών γάμων κατάφερε να επιτύχει την οικουμενικότητα των λαών με κοινά συμφέροντα και την κοινωνική δικαιοσύνη για όλους.

Την παγκοσμιοποίηση αυτή των λαών της Ασίας, την ομογενοποίηση με ελεύθερη την βούληση των λαών, με συνεκτική ουσία την κοινή Ελληνική γλώσσα, τα Ελληνικά ήθη και έθιμα, το Ελληνικό Δίκαιο, ακολουθώντας τη διδασκαλία του Αριστοτέλη περί πραότητας και μετριοπάθειας, προσπάθησε ο στρατηλάτης αλλά και εκπολιτιστής Αλέξανδρος να τα εφαρμόσει με την πειθώ και όχι με την βία και την επιβολή.

Τελικά η διδασκαλία του Αριστοτέλη στην Μίεζα, διέπλασε και καθόρισε οριστικά την προσωπικότητα του Μεγάλου Στρατηλάτη Αλέξανδρου, που με τη σύντομη ζωή του μπόρεσε να δημιουργήσει μια νέα εποχή για την ανθρωπότητα. Κατήγγησε τα στεγανά του Ελληνικού πολιτισμού, τα περιορισμένα γύρω από το Αιγαίο και δημιούργησε ένα παγκόσμιο κράτος που περιελάμβανε στα όριά του ολόκληρο τον γνωστό κόσμο της εποχής. Με την συμπεριφορά του ο διαπρεπής μαθητής Αλέξανδρος, δίδαξε με την σειρά του στην ανθρωπότητα, πως πρέπει να παραμεριστούν η μικροψυχία και η διαμάχη

μεταξύ των ανθρώπων και των λαών και να δώσουν τη θέση τους στην αλληλεγγύη και στην συνεργασία. Τα επιτεύγματά του παραμένουν ακόμη και σήμερα φωτεινό παράδειγμα στην ιστορία του ανθρώπινου πολιτισμού. Η ιστορία, αναγνωρίζοντας τον ρόλο και την επίδραση του Αλέξανδρου στην διαμόρφωση της όψης του κόσμου της εποχής και του πολιτισμού, τον ανακήρυξε Μέγα.

Ο ίδιος ο Αλέξανδρος αναγνώριζε τον καθοριστικό ρόλο και την επίδραση της διδασκαλίας του Αριστοτέλη και χαρακτηριστικά τόνιζε πως: «στον πατέρα μου χρωστώ το ζην, ενώ στον δάσκαλό μου το ευ ζην».

ΛΙΩΤΣΙΟΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Πλούταρχος, *Βίοι παράλληλοι, Αλέξανδρος*
2. Βαλσαμίδης Ε., *Μίεζα: Νυμφαίο – Σχολή – Τάφοι*, Νάουσα, 2005
3. Ένας περίπατος στο Νυμφαίο της Μίεζας, Υπουργείο Πολιτισμού, 2008
4. Αποκτηθέν από το Διαδίκτυο. Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Νάουσας: <http://krepaousas.gr/>
5. Αποκτηθέν από το Διαδίκτυο. Δήμος Νάουσας: <http://naoussa.gr>
6. Μανουσάκης Γ. (2016). *Η διδασκαλία στη Μίεζα*. Με τον Αριστοτέλη online. Σελ. 39-42. Θεσσαλονίκη, Απρίλιος 2016.